ДЕМОКРАТИЧНЕ СУСПІЛЬСТВО 25.07.2024 | Денис Трубецькой

Спортивна дипломатія

В Україні вже давно ведуться дискусії щодо бойкоту Олімпіади. Але беручи участь у Парижі, країна може досягти набагато більшого.

Питання участі в Олімпійських іграх у Парижі в тому разі, якщо до них допустять, нехай і в нейтральному статусі, окремих представників Росії та Білорусі, вкрай емоційно обговорювали в Україні, що саме по собі не дивує.

З одного боку, теплі стосунки між Міжнародним олімпійським комітетом (МОК), його президентом Томасом Бахом і Москвою до 2022 року не могли залишитися забутими або непоміченими. З іншого – українське суспільство і до повномасштабної війни демонструвало тенденцію до палких дискусій на емоціях, а постійні трагедії останніх двох з половиною років посилили їх багаторазово. Тож недивно, що спортивна влада в Києві певний час дотримувалася чіткої позиції: на одних змаганнях із росіянами та білорусами українських спортсменів категорично бути не повинно. Цю позицію було скориговано наприкінці липня 2023 року, коли Міністерство молоді та спорту видало наказ про те, що українцям усе-таки можна змагатися в одних турнірах із росіянами та білорусами, які виступають під нейтральним прапором.

Зміна позиції відбулася не останньою чергою під тиском великої частини українського спортивного співтовариства, яка вважала повноцінний бойкот радше пострілом собі в ногу, ніж раціональною позицією. З участю спортсменів, які відкрито підтримували агресивну війну проти України і політику Володимира Путіна, Київ за будь-яких обставин погодитися не міг. Таке питання не стояло в принципі. Однак повна заборона на участь усіх росіян і білорусів, включно, наприклад, з деякими тенісистами, які виступають у підкреслено індивідуальному виді спорту і часто давно живуть за кордоном, ніколи не була по-справжньому реалістичною опцією, яка дійсно лежала б на столі.

Фехтувальниця Ольга Харлан, яка буквально наступного дня після скасування наказу Мінспорту відмовилася потиснути руку росіянці

Анні Смирновій, через що її було виключено з сітки чемпіонату світу, завоювала симпатії й серця багатьох спортивних вболівальників по всій планеті. Цей випадок виразно засвідчив: позбавлення себе майданчика під час повномасштабної війни, аби гідно представити Україну на одному з двох головних спортивних заходів, принесло би скоріше негативний ефект і призвело б до втрачених можливостей.

Дійсно, повноцінний бойкот мав би сенс, якби до нього долучилася велика кількість країн, особливо ключові західні держави. Притому, що повноцінний допуск Росії та Білорусі спочатку видавався немислимим, така ситуація також видавалася вкрай малоймовірною. І добре, що Україна пішла в підсумку шляхом спортивної дипломатії, домігшись результату, який важливий не тільки тут і зараз, а й матиме значення і на перспективу. Роботу спеціальної комісії МОК, яка опікувалася питанням допуску росіян і білорусів і уважно вивчала дотримання конкретними атлетами встановлених критеріїв, повністю ідеальною не назвеш. Серед 36 спочатку допущених російських спортсменів спірних випадків, у яких вони, наприклад, лайкали провоєнні пости, вистачало. Щоправда, практично всі з них відхилили запрошення взяти участь в Олімпіаді, тому участь 15 спортсменів з України та 17 атлетів із Білорусі під нейтральним прапором катастрофою не назвеш, хоча окремі спірні випадки трапляються і серед них.

Робота української спортивної дипломатії на чолі з Матвієм Бєдним, який з листопада 2023 року очолює Мінспорт як виконувач обов'язків, а також активна позиція Франції як організаторки Олімпійських ігор по-справжньому важливі в іншого погляду. Величезна кількість очних і заочних переговорів, а також відкритий інституційний або кулуарний тиск призвели до того, що комісія МОК, за всіх застережень, буквально під лупою розглянула кейси кількох сотень спортсменів. Це дає Україні інструменти для довгострокового і планомірного тиску на відповідні міжнародні федерації в майбутньому. У ситуації, коли вже існує конкретне рішення МОК про недопуск окремих спортсменів до Олімпіади, спортивний Київ зможе використати його й надалі в контексті майбутніх змагань і турнірів як прецедент. Це не можна не розглядати як стратегічну перемогу.

Повноцінний бойкот мав би сенс, якби до нього долучилася велика кількість країн, особливо

Зважаючи на особливості спортивної політики та загальну міжнародну політичну кон'юнктуру, Україні доведеться й надалі докладати максимум зусиль, щоб ці рішення і в майбутньому залишилися незмінними.

ключові західні держави

Проте Україна вже зараз створила фундамент, який вкрай складно буде відкотити назад. Велику лепту вніс і сам Олімпійський комітет Росії (ОКР), включивши до свого складу восени 2023 року так звані обласні організації частково окупованих Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей. МОК був змушений відреагувати на це припиненням членства ОКР, оскільки статут МОК передбачає повагу до територіальної цілісності його членів. Оскільки з політичних причин складно собі уявити ситуацію, в якій ОКР відмотає це рішення назад, важко також уявити собі обставини, за яких призупинення членства ОКР у найближчому майбутньому може бути скасовано.

Українській стороні доведеться залишатися пильною. Бо немає сумнівів у тому, що МОК все одно просуватиме свій традиційний порядок денний за все хороше і проти всього поганого

Незважаючи на наявність абсолютних зірок на кшталт вищезгаданої Ольги Харлан або новоспеченої рекордсменки світу зі стрибків у висоту Ярослави Магучіх, очікувати блискучого виступу України в Парижі за всіх обставин повномасштабної війни складно. Утім, сама присутність тієї ж Харлан у Франції, яка відмінно говорить англійською і є справжнім амбасадором спортивної України, автоматично дає більше, ніж її відсутність. Те, що в Парижі і за межами олімпійського селища буде Український дім, який за задумом має стати медійним і культурним простором уваги до України і який, найімовірніше, відвідає президент Володимир Зеленський – ще один потенційний приклад вдалої спортивно-культурної дипломатії Києва.

Але, попри всі свої очевидні успіхи, українській стороні доведеться залишатися пильною й уважною. Бо немає сумнівів у тому, що МОК все одно просуватиме свій традиційний порядок денний за все хороше і проти всього поганого, який дуже далекий від справжніх реалій російсько-української війни. Фотографія президента МОК Томаса Баха з російським плавцем Євгеном Сомовим із табличкою «Дайте світу шанс» це вже показала. Це за своєю суттю легітимне і

логічне звернення не може і не має бути спрямоване в порожнечу, а має бути адресоване єдиній людині, яка реально може закінчити цю війну: Володимиру Путіну.

Денис Трубецькой
Київ

Денис Трубецькой (Denis Trubetskoy) народився в Севастополі, працює кореспондентом для німецькомовних ЗМІ в Києві. Він спеціалізується на суспільно-політичних темах, висвітлює події в Україні, Росії та на пострадянському просторі для Mitteldeutscher Rundfunk, Frankfurter Allgemeine Zeitung, n-tv.de, Zeit Online тощо.